

ללמוד ממה שאנשים אומרים

כל הספרים שלי מתורגמים ל-77 שפות בפורמט אודיו ודיגיטלי. <https://adizes.mrga.ai/app/>

במהלך התהליך גיליתי שבעברית אין תרגום למילה "respect". יש מילים קרובות במשמעות — לכבד, או להעריך — אבל "respect", שפירושו להכיר ולכבד את הריבונות (הזכות הבלתי ניתנת להכחשה) של אדם אחר להיות, או לחשוב, שונה, אינה קיימת.

אם מילה חסרה, חייבת להיות סיבה. אני מציע שכאשר מילה לא קיימת, ההתנהגות שהיא מתארת לא קיימת גם בתרבות הזו.

בישראל, אנחנו לא מעריכים את חילוקי הדעות בינינו. אנחנו קוטעים זה את זה ומנסים לנצח בוויכוח במקום ללמוד מהזווית השונה שמישהו אחר עשוי להציע. צפו בדיונים בפרלמנט הישראלי בטלוויזיה — זה מכיך. צעקות. מפריעים. אף אחד לא מקשיב לסוף מה שיש לאחרים לומר. אותו הדבר נכון לגבי דיונים בטלוויזיה הישראלית.

הנה תובנה שנייה.

המילה 'סנטיר' בספרדית מודרנית משמעותה להרגיש. ביהודית-ספרדית — השפה שאבותיי דיברו לפני שגורשו מספרד ב-1492 בשל סירובם להמיר לנצרות, ושרבים מצאצאי, כולל אני, עדיין מדברים בה — פירושו לשמוע, להקשיב ולהרגיש. מילה אחת לשלוש התנהגויות.

אני מציע שלפני חמש מאות שנה, כשאדם שמע משהו, הוא גם הקשיב והרגיש את מה שנאמר. שימו לב שזה נכון גם לגבי כלב. היום אפשר לשמוע בלי להקשיב או להאזין בלי להרגיש. הפכנו ליותר מפוצלים וככל שאנחנו משכילים יותר, כך אנחנו יותר מפוצלים.

כשאני עובד במדינות פחות מפותחות, קל יותר לתקשר. אנשים יותר קשובים למה שנאמר. כשאני פונה לקהל דוקטורנטים במערב, זה הרבה יותר קשה — אפילו בנושאים שהם מכירים היטב. ככל שהם יותר מלומדים, כך הם באמת מקשיבים פחות. ואפילו כשהם מקשיבים, הם לא מרגישים את מה שנאמר. הם פועלים אך ורק מהמוח. הלב אינו מעורב. ובלי הלב, אין רגש.

תצפית שלישית.

ברוסית, המילה (эффективный) effektivnyy משמשת גם ל"יעיל" וגם ל"יעיל". הרוסים חייבים להשתמש בכמה מילים כדי להבחין בין שני המושגים. מדוע לדעתך יש להם רק מילה אחת? האם התרבות שלהם חסרה ביעילות, או ביעילות?

ועוד דבר אחד מעברית.

המילה "effective" נלקחה ישירות מהאנגלית בעברית. אבל לגבי "יעילות", לעברית יש מילה משלה: יילות. מה זה אומר לנו על התרבות? החשד שלי הוא שהתרבות היהודית מכוונת עמוק (E), נלהבת מרעיונות, אוהבת ויכוח, ומרדף אחרי מה שאדם מאמין שהוא נכון. היישום בפועל פחות מרגש.

דוגמה אחרונה.

באנגלית אומרים, "Life is give and take". שימו לב ש"to give" מגיע ראשון. בטורקית ובערבית, הביטוי הפוך: "Life is take and give".

כשאתה נותן קודם ולוקח אחר כך, יש אמון. כשאתה לוקח קודם ונותן אחר כך, אין כזה. וההבדל הזה מאיר הרבה על המזרח התיכון.

זה אומר לנו שבאותו אזור, תרבות של אמון הדדי לא נטעה שורש — לא רק בקרב ערבים וטורקים, אלא גם בקרב הישראלים. לאחר אלפיים שנות רדיפות, גירוש ורצח עם, העם היהודי חי בפחד מתמיד מהאיום הקיומי הבא. עם שנפגע במשך אלפיים שנות רצח וגלות לא פשוט מניח את הפחד הזה בצד. נתח החלטות ביטחון ומדיניות חוץ ישראליות ותמצא פחד ביסודותיהן. ואנשים החיים בפחד פונים לכוח כדי לפתור את בעיותיהם.

זו הטרגדיה של המזרח התיכון. אין אמון בין הערבים — הם חיים בשבטים וחושדים זה בזה. הם לא סומכים על היהודים. העם היהודי לא סומך על הערבים. לכן שני הצדדים מסתמכים על הכוח כדי להרגיש בטוחים. והכוח לא פותר בעיות. הוא רק מחמיר אותן.

אז במקום שווייץ משגשגת, יש לנו יוגוסלביה .

רק חושב ,